

Fyziológia kardiovaskulárneho systému

Univerzita tretieho veku
Univerzita Komenského, Jesseniova lekárska fakulta, Martin

Fyziológia kardiovaskulárneho systému

SRDCE

tlaková pumpa – práca na prekonanie odporu ciev

- 2 osobitné pumpy – pravé/ľavé srdce
- každá – z 2 púmp – predsieň/komora
- Endokard
- Myokard – srdcový sval
- Epikard
- Perikard

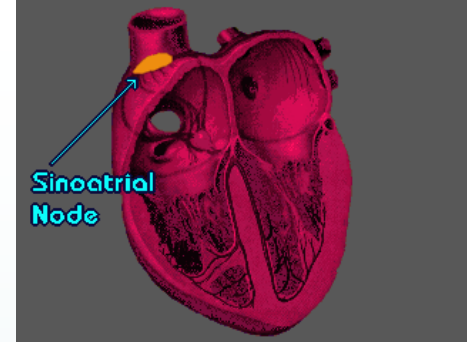
CIEVY

artérie, vény, kapiláry

- zabezpečenie cirkulácie,
- živiny, dýchacie plyny...
- rozdielne tlaky v jednotlivých častiach

Automacia a vodivosť

- = schopnosť pracovať aj po izolácii (napr. vybratí z tela)
- *Princíp:*
  - existencia primárneho centra automacie – sino-atriálny uzol (SA uzol) – ďalej po špeciálnom vodivom systéme: atrioventrikulárny uzol, Hissov zväzok, Tawarove ramienko, Purkyňove vlákna – vodivosť
- *Nevyhnutné dodržať určité podmienky:*
- teplota, vlhkosť, dodávka O₂ a energ. substrátov, odstraňovanie metabolitov...

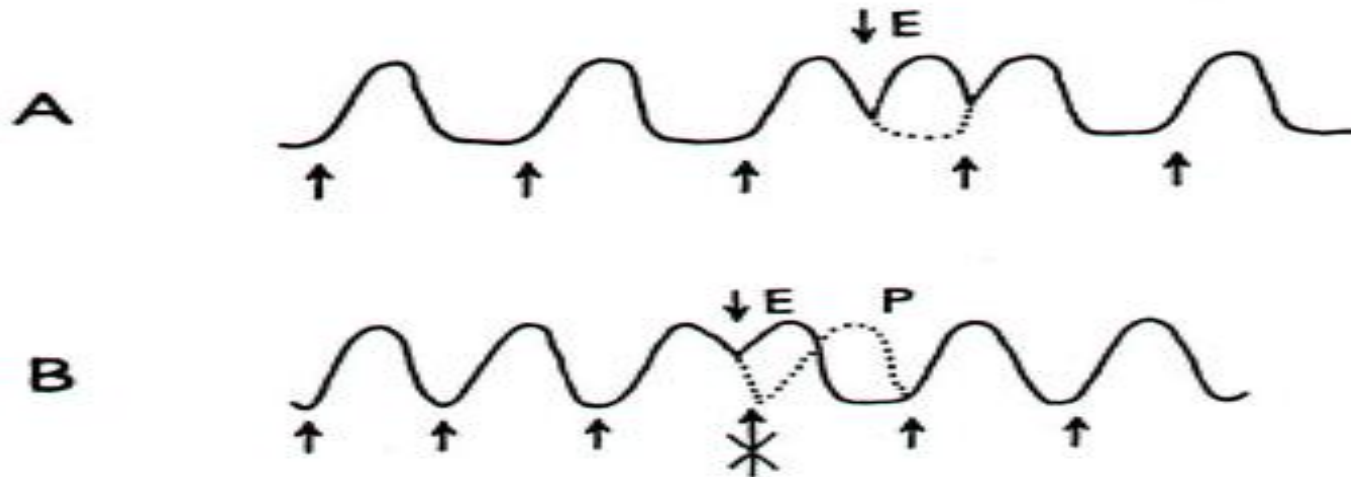
Excitabilita

= schopnosť odpovedať na stimuláciu

- Fázy:
  - 1. Normálna (pokožová) dráždivosť
  - 2. Absolútna refraktérna fáza
  - 3. Relatívna refraktérna fáza
  - 4. Fáza supranormálnej excitability
-
- Refraktérna fáza – základná podmienka pre striedanie systoly a diastoly – zabránenie vzniku tetanického vzťahu

EXTRASYSTOLY

- interpolovaná (vmedzerená) (A)
- kompenzovaná (B)

Kontraktilita

= **schopnosť kardiomyocytov kontrahovať sa**

- Aktínové a myozínové filamenty
- Tropomyozín, troponín

Rytmicita

pravidelné striedanie kontrakcie a relaxácie

Frekvencia srdca – základný parameter činnosti KVS

odraz potrieb metabolizmu/hmotnosť
napr. vtáky 800/min, veľryba 10/min.
človek 70/min.

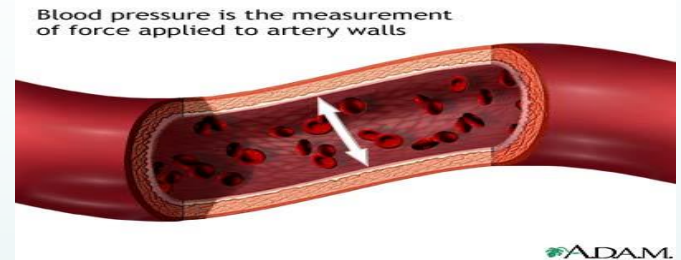
2 základné fyziologické parametre

Frekvencia srdca

- ✓ priemerná hodnota úderov srdca za minútu – 70/min
- ✓ ovplyvnená: **vek, pohlavie**, fyzická aktivita, zmeny hmotnosti
- ✓ **bradykardia** – menej ako 50-60/min
- ✓ **tachykardia** – viac ako 90/min

Tlak krvi

- ✓ **mechanická energia**, ktorej hlavným zdrojom je systolická kontrakcia srdcovej pumpy
- ✓ tlak frontálny a laterálny
- ✓ ovplyvnená: **vek, pohlavie**, fyzická aktivita, vplyv polohy, činnosti orgánov...
- ✓ **Systolický:**
- ✓ **Diastolický**
- ✓ **Stredný** (DTK diastolický + 1/3 TA)

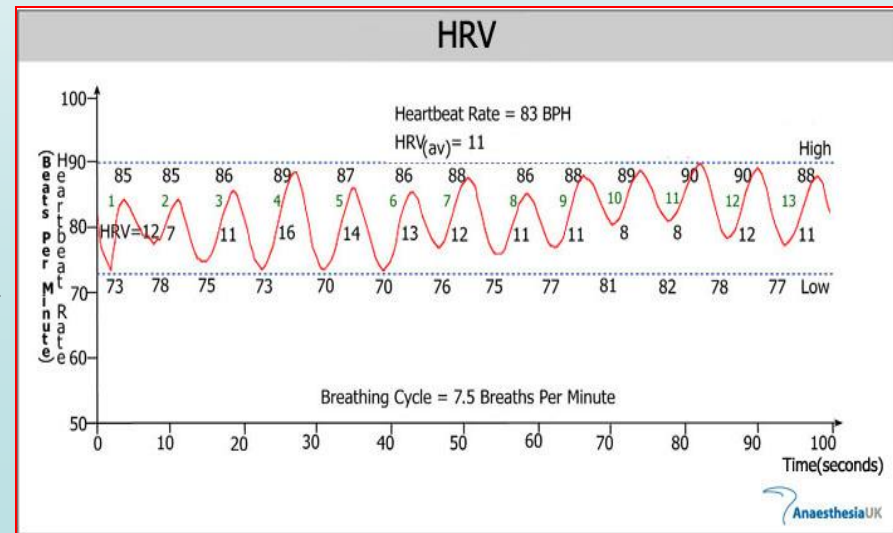
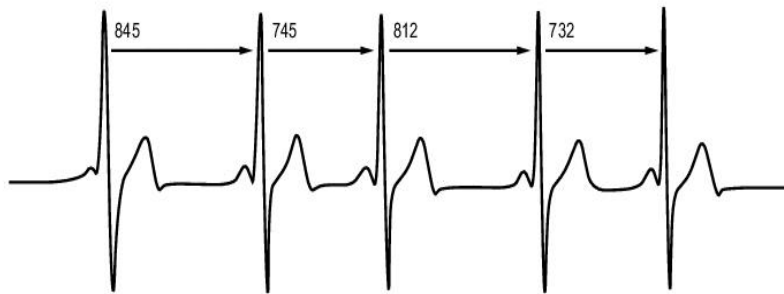
Frekvencia srdca

Okamžitá frekvencia srdca →

Variabilita frekvencie srdca

- prepočítaná z RR intervalov na FS/min.
- hodnotenie okamžitých zmien reaktivity

- oscilácie FS / RR intervalov okolo priemernej hodnoty s rôznymi frekvenciami a amplitúdami

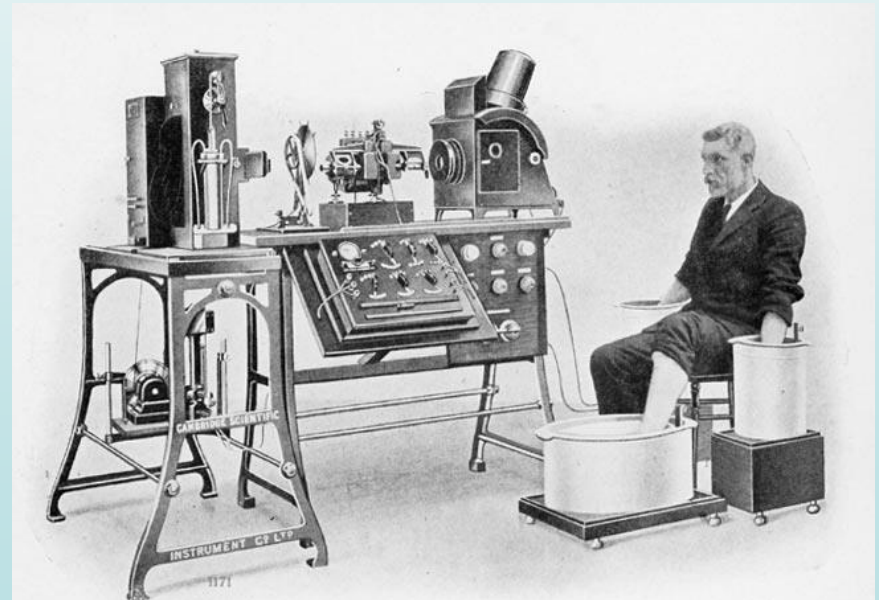

Elektrokardiografia

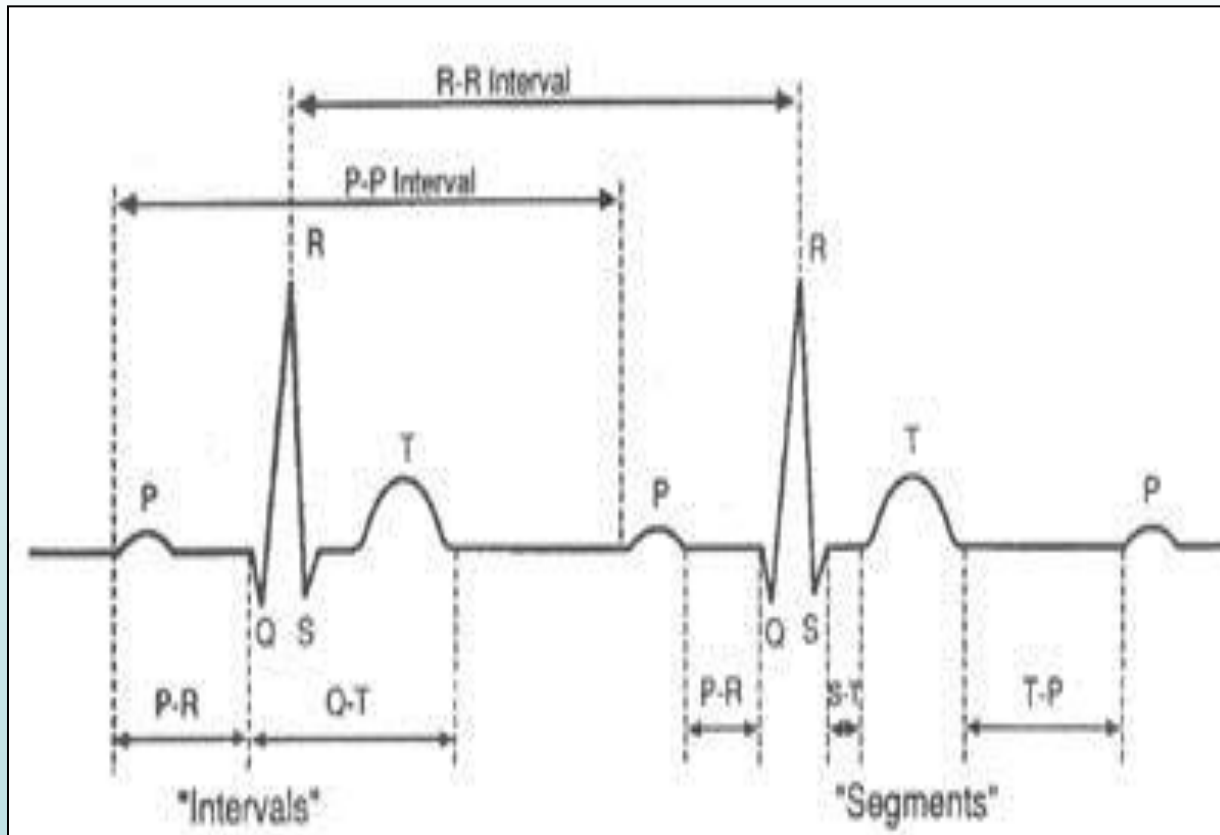
- Registrácia elektrických potenciálov srdca (tkanivá tela sú vodivé – možnosť snímania aj z povrchu tela.

■ W. Einthoven (1903) –
strunový galvanometer

PHOTOGRAPH OF A COMPLETE ELECTROCARDIOGRAPH, SHOWING THE MANNER IN WHICH THE ELECTRODES ARE ATTACHED TO THE PATIENT, IN THIS CASE THE HANDS AND ONE FOOT BEING IMMERSED IN JARS OF SALT SOLUTION

EKG krivka

Popis EKG

-Snímanie zmien elektrického napätia

-P vlna – depolarizácia predsiení, 0,08s

-PQ segment – spomalenie šírenia vzruchu v AV uzle a prechodom vzruchu
- vodivým systémom komôr; 0,08s

- QRS komplex – šírenie vzruchu po svalovine pracovného myokardu komôr –
- depolarizácia; 0,1s

- ST segment – komory sú depolarizované, 0,12 s

- vlna T – repolarizácia komôr 0,16s

Krivka:

Rytmus, frekvencia srdca, elektrické os, trvanie jednotlivých vln a kmitov

Hodnoty TK pre dospelý vek

➤ Systolický tlak krvi (90-140 mmHg)

➤ Diastolický (60-85 mmHg)

85-89 mmHg	– hraničné hodnoty
90-104 mmHg	– mierna hypertenzia
105-114 mmHg	– stredná hypertenzia
Viac ako 115 mmHg	– ťažká hypertenzia

Od čoho závisí tlak krvi?

a/ **činnosť srdca**

b/ **priesvit ciev**

➤ celková periférna vaskulárna rezistencia
pružníková hypertenzia – zníženie elasticity ciev, zvýšenie systolického TK u prevažne starších ľudí

c/ **objem tekutín**

➤ ↑-zvýšenie tlaku krvi, ↓- zníženie TK

Od čoho závisí tlak krvi?

d/ **vonkajší tlak na cievy:**

kašeľ, defekácia

e/ **vplyv gravitácie – hydrostatický tlak**

vzostup tlaku od srdca smerom dole (o 0,77 mmHg na ďalší každý 1 cm)

pokles tlaku smerom hore od srdca

Ako meriame tlak krvi?

Priame (invazívne)

nepriame (neinvazívne)

**Auskultačná
metóda**

Ako meriame tlak krvi?

Auskultačná metóda:

Korotkove fenomény:

1. počuť slabé zvuky súbežne s pulzom
2. zosilnenie zvukov
3. zvuky sa menia na šelesty , ktoré sa najprv zosilnia
4. zoslabenie šelestov
5. vymiznutie zvukov

1. Korotkov fenomén – hodnota STK

4.,5, Korotkov fenomén – hodnota DTK

Význam primeranej šírky okluzívnej manžety podľa kritérií WHO:

Minimálna dĺžka: obvod končatiny v cm

Maximálna šírka: $0,382 \times$ obvod končatiny v cm

Holterovo monitorovanie frekvencie srdca a TK

Srdcový cyklus

- obdobie od konca jednej systoly srdca (začiatku diastoly) do konca nasledujúcej systoly
- Fyzikálne princípy: tlakový gradient a srdcové chlopne ako jednosmerné ventily

1) Elektrický cyklus—depolarizácia/repolarizácia

2) Mechanický cyklus –
kontrakcia=systola/relaxácia=diastola myokardu

Fázy srdcového cyklu

- 1) Diastola predsiení -plnenie predsiení
- 2) Plnenie komôr (vrátane systoly predsiení)
- 3) Systola komôr
- 4) Diastola komôr
- 1) Diastola predsiení...

Plnenie komôr I

- Nahromadenie krvi v predsieňach – zvýšenie tlaku – pri komorovom diast tlaku = 0 →
- Tlakový gradient – tlak v predsieňach otvorí chlopne – krv vteká do komôr

Plnenie komôr II

- 1) Fáza rýchleho plnenia komôr (prvá 1/3 diastolického času)
- 2) Fáza pomalého plnenia komôr (ďalšia 1/3)
- 3) **Systola predsieni** (posledná 1/3) + 20-30 % náplne komôr

Systola komôr II.

2) Fáza ejekčná, vyvrhovacia, vypudzovacia

a) Fáza rýchlej ejekcie

b) Fáza pomalej ejekcie

Ejekčná fáza končí, keď tlak poklesne pod tlak v aorte a a.pulmonalis

Cyklus a frekvencia srdca

- Ak $FS = 72/\text{min}$ – 1 cyklus trvá 0.83 s

Dĺžka systoly/diastoly

- Tachykardia (zvýšenie frekvencie srdca) je sprevádzaná hlavne skracovaním diastoly
  - ak viac ako $180/\text{min}$ – nedostatočné plnenie komôr = kritická FS (pre dospelých).

Funkcie chlopní

chlopne medzi predsieňami a komorami :
bránia spätnému toku krvi z komôr do predsiení

chlopne medzi komorami a aortou a a. pulmonalis
bránia spätnému toku do komôr

Všetky chlopne sa zatvárajú a otvárajú pasívne - tlakovým gradientom.

Regulácia KVS

Extrakardiálna regulácia

Autonómny nervový systém:
sympatikus a parasympatikus (n.vagus)

Parasympatikus:

mediátor: acetylcholín (blokátor: atropín)

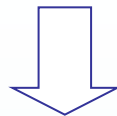
vagový tonus je dominantný (vplyv veku a pohlavia)

účinky: negatívne (spomalenie frekvencie, kontrakility, vodivosti, dráždivosti)

Sympatikus:

mediátor: noradrenalín (blokátory: alfa a beta sympatolytiká)

účinky: pozitívne

Humorálna regulácia

katecholamíny – adrenalín, noradrenalín
(dreň nadobličiek)

hormóny štítnej žľazy – T3, T4
(pozitívne účinky – tachykardia, búšenie srdca)

...

Kardiomotorické centrá

a/ kardioinhibičné

b/ kardioexcitačné

Vplyv mozgovej kôry a vyššej nervovej činnosti:

Spánok/bdenie

Mentálna aktivita

Emócie – pozitívne, negatívne

Strach

Atd'.